

עין משפט
גר מצוה

ב א מיי פכ"ב מהלכות אישות הלכה לה סמג עשין מ"ט טו"ש"ע אה"ע ס"י פה סעיף יט:

כא ב ג ד מיי שם הלכה כ' טור ש"ע שם סעיף ח:
כב ה מיי שם הלכה י ופ"ג מה' נחלות הלכה ט סמג עשין נ"א טו"ש"ע שם סימן קס סעיף ה:
כג ו מיי שם טו"ש"ע שם סעיף י:

כד ז ח מיי שם הלכה יג טו"ש"ע שם ס"י קסח סעיף ה:
כה ט מיי שם הלכה יג טור ש"ע שם סעיף ד:
כו י מיי שם טו"ש"ע שם סעיף ה:

כז כ מיי שם ה' י טו"ש"ע שם סעיף א:
כח ל מיי שם ה' י"א ומיי פ"א מהלכות יבום הלכה א סמג שם טו"ש"ע שם סימן קסא סעיף ז וסימן קסח סעיף ג:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א רש"י ד"ה בכתובתה וכו' ורש"י להוציא. ע"י משנה למנן פכ"ב מהלכות אישות הלכה ט"ז:

תוספות ר"ד

אלו דין גמור הוא אדעתא דהתיקא קמיי' לא הוצאות בנכסי' והלכך ישבע כמה הוציא ויטול אם הוצאה כשיעור שבת:
וההיא איתתא דגפלו לה ד' מאה זוזי כי חזאי' אול גברא אפיק' מאה ואייתי' ד' מאה אפיק' דקאטי' איצטריך ליה וזאו אפיק חד מינייהו אתי לקמיה דר"א א"ל מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל א"ל רבנן ה"מ הובא דאכיל פירא האי קרנא אכיל א"כ הו"ל הוציא ולא אכל ישבע כמה הוציא ויטול פ"י דקטאי אכילת פירות אמרו חכמים מה ששאל אכל ולא שיאכל הקרן שלה: איבעיא להו בעל שהוריד ארסין מחתניו מהו. פ"י הורידן בנכסי' ושתו למחצה לשליש ולרביע וצמור וגורשה משאל קמעה מהו שיש להו לארסיים כפי שבחן. אדעתא דבעל נחית איסתכל בעל איסתלקו זה כלוהו א"ד אדעתא דרבינא נחית וארעא לארסי קיימי. פירוש אדעתא דבעל נחית שהורי הוא הוכניס וכו' איסתלק אפ"י וכו' ולא שקיל' מידי כי דיניה דמה שהוציא הוציא ומש"א א"ד וכו'. ואם לא הורידה הבעל היא היתה מורידת לחוכה מתקין לה רבה בר רב חנן מ' מהוריד לחוק שדה חבירו שאניה ראיה לנטועה ונטעה חל בפרשת דשמן ליה ירוז על התחתונה. פ"י לטול הוצאת שיעור שבת דאמר ר"י בפרק השואל והבא את בעי לסלקניהו בולא כלום. ומהורד התם ליכא איניש דטרוה ומפסי' הכא איכא בעל דטרח מאי הוה עלא איהו בריה דר"י חזינא אי בעל ארסות הוא איסתלק ליה בעל איסתלק אינהו. פ"י דא"ל אי לא נחיתיה אתון הוא הוה עבדי ולא הוה שקיל מידי. מדינא נמי לא יהויבאן ליכי מדינא

דעל בעל קא סמיכנא ואי בעל לאו ארסות הוא ארעא לארסי קיימא ושמיין להן וידן על התחתונה:
איבעיא להו בעל שמכר קרקע לפירות מהו מי אמרי' מאי דאיקני ליה אקני או דלמא כי תקינו ליה רבנן משום רווח ביתא אבל לזבוני לא. ואסיקנא והלכתא בינייהו ארעא דמקרבא למתא לשמא תכסיין ליכא למיחש דהא כל יומא חזיא ליה ולרווחו ביתא איכא א"צ בעל ארסות הוא א"צ עבדי עבדי בהו עיסקא וקי"ל כרבא:
בתני' שומרת יבם שנפלו לה נכסים מורים ב"ש וכו"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה נכסי מלוג שנפלו לה ואם מתה יבמה בעודה שומרת יבם. מה יעשה בכתובתה דהיינו כל הכתובה מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל שהן נכסי נדוניאית ונכסים הנכנסים ורוצאים עמה הנ כסי מלוג שהקין היא של אשה והפירות אוכל הבעל. ב"ש אמורים ויחלקו יורשי הבעל עם יורשי אב שהן יורשי האשה דיוקתה עבדי לה כספק נשואה ומשום הכי ויחלקו אלו עם אלו

פ:

נכסים בחזקתן. פ"ה דכי היכי דפליגי אמוראי צפרק מי שמת

(ב"ב דף קנח: ושם) צנפל הצית עליו ועל אשמו דקמני נמי

התם נכסים בחזקתן ואיכא למ"ד בחזקת יורשי הבעל לפי שהיו

באחריותו ואיכא למ"ד בחזקת יורשי האב לפי שגלה היו ואיכא למאן

משום רווח ביתא אבל לזבוני לא יהודה מר בר מרימר משמיה דרבא אמר מה שעשה עשוי רב ^(א) פפא אמר משמ'י דרבא לא עשה ולא כלום אמר רב פפא הא דיהודה מר בר מרימר ^(ב) לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר ״דההיא איתתא דעיילא ליה לגברא תרתי אמהתא אול גברא נסיב איתתא אחריתי עייל לה חדא מנייהו אתאי לקמיה דרבא צווחה לא אישגה בה מאן דחזא סבר משום דסבר מה שעשה עשוי ולא היא משום רווח ביתא והא קא רווח יוהלכתא בעל שמכר קרקע לפירות לא עשה ולא כלום מ"ט אביי אמר חיישינן שמא תכסיף ירבא אמר משום רווח ביתא מאי בינייהו איכא בינייהו ארעא דמקרב למתא אי נמי בעל ארים הוא יאי נמי זוזי וקא עבדי בהו עיסקא:
בתני' ^(ג)השומרת יבם שנפלו לה נכסים מורים ב"ש וכו"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה ב"ש אמורים ויחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב וכו"ה אמורי' ינכסים בחזקתן וכתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב והינה אחיו מעות ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ופירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ומהחוברין בקרקע אמר ר"מ שמין ^(ד) אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ויחכ"א מן הקרקע כל הקודם וזה בהן קדם הוא וזה קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ^(ה)כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר ^(ו)כלכד שתתא כתובתה על נכסי בעלה הראשון לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה גירשה אין לה אלא כתובה החזירה הרי היא ככל הנשים ואין לה אלא כתובה בלבד:
גמ' איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברה יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה או דלמא יורשי האב קברי לה דקא ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה

תפסה ומחיים דבעל צעין תפיסה דהכותב (דף קעז:). וה"ה נמי דפליגי אכספיים דמאי שגא כספים מפירות תלושים:
הרי היא נאשמה. מפרש בגמ"ט:
כל נכסיו. שייצ משאיו:
גרשה. ליצמתה לאחר שנכסה:
אין לה אלא כתובה. אצל כל זמן שלא גרשה היו כל הנכסים משועבדים לה ואינו רשאי למכור:
הרי היא ככל הנשים. דתנן בפירקין דלקמן [ופט:] המגרש את אשמו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה. ובגמרא' פריך למה לי לאשמועינן ציצמה:
גב' מי קוברת. משום דיש לה שני יורשין קמציעא לן:
יורשי הבעל קברי לה דקא ירטי כתובה. ומינא צפרק נערה שנתפתתה (לעיל דף מו:) קבורתה תחת כתובתה:

יורשיה

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

משום רווח ציפא. שיכנים הפירות לציתו ויהא מזון הצית מזוי וייטבי לה:
לאו צפירוש איסמר. לא שמעה מרבא צהדיל:
תרסי אמהסא. שפחות מלוג היו ולא שמאתם לו בכתובתה:
עייל לה חדא מנייהו. לשרת לשניה:
אפאי. קמיימת לקמיה דרבא:
מה שעשה עשוי.

ואפילו נתנה לאחרת לשימושה:
ולא היא. לעולם משום רווח ציפא אית ליה לרבא תקנת פירות:
והא קא רווח. ציפא שאף עתה היא עושה זרכי הצית:
שמה ספסוף. השדה שלא יחוש הלוקח לזבלה ולטייבה דקא סבר למחר נפקת מנאי שאין הגוף שלי אצל בעל מנפה שמה תמות היא צמיו ויירש את גוף הקרקע ומשגח לה:
דמקרב למסא. דחויא ליה כל שעמא אי מכסיף לה:
אי נמי בעל ארים הוא. כלומר שנותן ללוקח פירות מזומנים:
אי נמי זוזי וקא עבדי צבו עיסקא. שהבעל עושה סחורה צמעות שקיבל מן הלוקח ומשמכר בהן ואיכא רווח ציפא:
בתני' **שנפלו לה נכסים**. כשהיא שומרת יבם:
נכסותסה. נדוניאט שהכניסה לו ושמתאן לו בכתובתה וקיבל עליו אחריותא [א] ורשאי להוציא:
ונכנסים הנכנסים והיוצאים עמה. הן נכסי מלוג שאין שמין אותם עליו ואינו רשאי להוציאן אלא משנכנסה לרשותו נכנסין עמה וכשהיא יוצאה יוצאין עמה:
צית שמאי אומרים כו'.

ציצמות פרק החולין] קא מפרש מאי שגא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי שאין לו כח צסם ומאי שגא סיפא כשמתה אמרו צ"ש ויחלקו יורשי הבעל צסם ומפרש נמיי' דדוקא נקט ויחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב צנכסי מלוג אצל יורשי האב לא יחלקו ^(א) בכתובת הבעל ואף על גב דנקט רישא מה יעשו בכתובתה תניא ושצקה:
וצ"ה אומרים נכסים. דלאן צרול בחזקתן. וצצצא בתרא צפרק מי שמת (דף קנח:) מפרש בחזקת מי הם מוחזקין אי בחזקת יורשי הבעל הואיל ואחריותן עליו או בחזקת יורשי האשה שהיו שלה:
הכי גרסי' ^(ב)**כתובתסה בחזקת יורשי הבעל**. מנה מאתים ותוספת שראויין לנא לה משל בעל בחזקת יורשי הבעל:
ילקח צנן קרקע. לפי שכתובתה על נכסי בעלה הראשון דקמני לקמן פליק נכסי המת אחראין לכתובתה אלא שהיצט אוכל פירות אס מייצט אותה. וקסבר מטלטלי משעתצדי לכתובה:
שמין אותס. דקסבר כל מה שגדל צרשות המת אחראין לכתובה:
והצי"א פירות מהחוברין לקרקע שלו. בגמרא'ט) פריך עלה:
כל הקודס צנן וזה. קסבר מטלטלי לכתובה לא משעתצדי אלא"י

תפסה ומחיים דבעל צעין תפיסה דהכותב (דף קעז:). וה"ה נמי דפליגי אכספיים דמאי שגא כספים מפירות תלושים:
הרי היא נאשמה. מפרש בגמ"ט:
כל נכסיו. שייצ משאיו:
גרשה. ליצמתה לאחר שנכסה:
אין לה אלא כתובה. אצל כל זמן שלא גרשה היו כל הנכסים משועבדים לה ואינו רשאי למכור:
הרי היא ככל הנשים. דתנן בפירקין דלקמן [ופט:] המגרש את אשמו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה. ובגמרא' פריך למה לי לאשמועינן ציצמה:
גב' מי קוברת. משום דיש לה שני יורשין קמציעא לן:
יורשי הבעל קברי לה דקא ירטי כתובה. ומינא צפרק נערה שנתפתתה (לעיל דף מו:) קבורתה תחת כתובתה:

יורשיה

והוא יורש הכל ואין ליורשי אשה חלק בהן כלל:
אמר ר"א מתני' נמי דיקא דקתני ויחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני ויחלקו יורשי האב עם יורשי הבעל ש"מ דיורשי הבעל חולקין עם יורשי האב כמה שהן מוחזקין דהיינו נכסי מלוג ואין יורשי האב חולקין עם יורשי הבעל כמה שהן מוחזקין דהיינו כל הכתוב בשטר הכתובה והתם מוקמי רבא בנכסים שנפלו לה כשהיא שומרת יבם. אבל בנכסים שנפלו לה תחת הבעל שכבר זכה בהן הבעל דכ"ע לא פליגי דיבם הוו (והרב משנה שטתו בפסק זה ואומר שנכסי צאן ברזל ויחלקון כמו שאומר בר קפרא בב"ב בפרק מי שמת. ונ"מ אם נפלו לה תחתיו דבעל יורשי האב יורשיין כלן כמ"ש אביי בפי' החולין אליבא דרב"ה) והלכך שומרת יבם שמתה היבם יורש מנה ומאתים שלה ונכסי צאן ברזל שלה ותוספת כתובתה וגם נכסי מלוג שנפלו לה תחתיו דבעל אבל נכסי מלוג שנפלו לה תחתיו דיבם יורשי האב יורשיים אותם. והתם מפרש מ"ש רישא כשהיא בחיים לא פליגי בית שמאי והם מורים שמוכרת ונותנת וקיים ואין ליבם זכיה עליהן. ומ"ש סיפא דפליגי ויחלקון וכו' ע"י מ"ש שם בפסקי:
איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברת יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובתה או דלמא יורשי אב קברי לה דהא ירתי נכסים הנכנסים והיוצאים עמה. פ"י ובען שנפלו לה כשהיא שומרת יבם. אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה יורשיה היורשים כותבתה חייבים קבורתה.

מסורת הש"ס

(א) [ברכות ט. וש"נ], (ב) יצמות (א, ג) [ע"י מוס' לקמן פב. ד"ה והמלשון], (ד) [יצמות (א, ב)] (ס) יצמות (א, ב) (ג) [לעיל גג:], (ו) [דף (לח, א) (דף (לח, א) (ח) (ז)ל' ובתורה ועיין ר"ן, ט) (דף פב, י) (דף פב, י].

❧

הגהות הב"ח

(א) גב' נפ' פפי אמר משמיה דרבא:
(ב) שם משנה שמין אותה כמה היא יפה צפירות וכמה היא יפה:
(ג) רש"י ד"ה צ"ס וכו' לא יחלקון בכתובה עם יורשי הבעל ואע"ג וכו' תנייה ושצקה:

❧

מוסף רש"י

שומרת יבם. ממתנת ומפלה ליבם, כמו (לע"ז טב:) עניה זו לשוא שמרה [יבמות דח.]. שנפלו לה נכסים. וסלקא דעמן שנפלו כשהיא שומרת יבם (שם). ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה. ייטני נכמי מלוג שהקין שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יוצאת יוצאין עמה (שם). ויחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב דספק טעמא היא וזה הינע נתני' ירושתו מספק הבעל יורש את אשמו וזו ספקק נשואה היא אלא וכו' בפלגא, אצל הכתובה מורים צ"ש בחזקת הבעל היא ולא פליגי נא יורשי האב (שם). בחתובה על נכסי בעלה הראשון. ולא על גל יבם, מאן טעמא דלמאר בחזקן (לט). אשה הקטן לו מן הששים (שם טב, ב).

❧

תוספות ר"ד (המשך)

וכי"ה אמורים הנכסים אנו זדיין בחזקתן (והרב מפרש מהורה) פ"י כתובה בחזקת יורשי הבעל והוא כל מה שכתוב בה לה דהיינו מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל וכו' נכסי נדוניאית שחיבאה שום לבעלה והבעל קבלה עליו ובאם שאם מהו מתו לו וזה הותרו הותרו לו כל אלו הן בחזקת יורשי הבעל דהיינו היבם שזאוו מוחזקין לה לא ניתנה כתובה לגבות מחיים והבעל הוא מוחזק בהן ויבם במוקם בעל קאי והלכך היבם יורש את הכל אבל נכסי מלוג שאפי' בחיי הבעל הגוף היא הראשה כעשוי נמי בחזקת יורשי האשה או מעמידים אותן. ואמר' פנא חתולין דלא למגי ב"ש וכו"ה ואמר' ויחלקון אלא נכסי מלוג דכיון דיוקה הוו כספי שזאויין והללו באים לירש והללו באים לירש ויחלקון וכו"ה סברי אוקמינן אחזקתייהו ובחזקת האשה ה"י עומדים הלכך יורשיה יורשיין אותה. אבל בכל מה שכתוב בשטר הכתובה מנה ומאתים ותוספת ונכסי צאן ברזל מורים ב"ש לכו"ה שבחזקת יורשי הבעל הם יבמה ה"י מוחזק בהן בחייו שלא ניתנה כתובה לגבות מחיים והשתא נמי במיתת בעל יבם במוקם בעל קאי